

JOSEP CUATRECASAS I ARUMÍ
(12.3.1903 - 24.5.1996)

Josep Cuatrecasas, de casa estant, a la mateixa vila on va néixer, va preparar —fonamentalment amb l'ajut del seu pare, el farmacèutic Josep Cuatrecasas i Genís— el batxillerat. N'obtingué el títol el 1918.

Estudià la carrera de farmàcia a la Universitat de Barcelona, on es llicencià el 1923. Tot seguit començà a treballar en botànica sota la influència del seu mestre, el Dr. Pius Font i Quer. El 1928 defensà, a Madrid, tal com era preceptiu a l'època, la seva tesi doctoral, *Estudis sobre la flora i vegetació del massís de Mágina*. Entre 1927 i 1931 realitzà estades de formació als jardins botànics de Ginebra i Berlín, amb beques de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona i de la Junta per a l'Ampliació d'Estudis.

Entre 1924 i 1930 fou auxiliar temporal de Botànica a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona. El 1931 guanyà unes oposicions a catedràtic de Botànica a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Madrid. El 1933 fou nomenat cap de la Secció de Flora Tropical del Jardí Botànic de Madrid, la direcció del qual assumí el 1937. Durant la seva estada a Madrid, que coincidí amb l'època de la Segona República, tingué càrrecs rellevants al Ministeri de Sanitat, quan n'era ministra Frederica Montseny: cap de Personal i cap de la Comissió de Restricció d'Estupefaents.

De 1928 a 1938, els anys en què es publicà, fou secretari de redacció de *Cavanillesia*, la primera revista ibèrica de botànica, creada per Font i Quer, que en fou redactor en cap, i dirigida pel farmacèutic de Sogorb Carlos Pau. En aquesta revista publicaren alguns dels més destacats botànics nacionals, estatals i continentals del moment.

Els seus primers treballs (el primer és de 1924 i fou publicat al *Bulletí de la Institució Catalana d'Història Natural*) tractaren sobre micologia, flora vascular i vegetació ibèriques. El 1932, amb motiu d'ésser delegat pel Govern espanyol als actes de celebració del segon centenari de José Celestino Mutis a Colòmbia, prengué els primers contactes amb la flora tropical americana, que havia de representar la part més important de la seva tasca científica.

Acabada la guerra, el 1939, fou desposseït de tots els càrrecs i s'hagué d'exiliar. Anà a Colòmbia, on fou professor a l'Institut Botànic de la Universitat Nacional de Bogotá, professor i director de l'Escola Superior d'Agricultura Tropical de la vall del Cauca, a Cali, i cap de la Comissió Botànica de la vall del

Cauca. El 1947 passà a residir a Estats Units, on fou conservador del Museu d'Història Natural de Chicago i investigador de la Institució Smithsonian de Washington DC. Des del 1977, any en què es va jubilar, fou investigador emèrit al darrer centre.

La part més rellevant del seu treball ha estat la dedicada a l'estudi de la flora neotropical. Fou l'impulsor, el primer director científic i el president de l'Organització per la Flora Neotropical, projecte auspiciat per la UNESCO, i és considerat un dels grans especialistes mundials en la matèria.

Va descriure dues subtribus, una trentena de gèneres i unes mil cinc-cents espècies. Treballà molt sobre les asteràcies (molt particularment sobre el gènere *Espeletia*, i també sobre d'altres, com *Vernonia*, *Philoglossa* i *Baccharis*), tant des del punt de vista taxonòmic, com ecològic o citogenètic. Les famílies tropicals de les humiriàcies i les brunel·liàcies i el gènere *Theobroma* (esterculiàcies) foren també objecte preferent de la seva atenció. Publicà uns dos-cents cinquanta treballs científics.

L'any 1954 fou nomenat membre corresponent de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, i l'any 1969, soci numerari de la Societat Catalana de Biologia, de la qual passà a ser-ne soci honorari l'any 1986.

Va cedir la seva biblioteca científica personal a l'Institut Botànic de Barcelona i a la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona.

Fou membre de nombroses societats científiques i va rebre diversos premis i condecoracions a Colòmbia (Cruz de Bocaya), els Estats Units d'Amèrica (Henry Allan Gleason Award) i a Catalunya (Premi Narcís Monturiol, Medalla d'Or de l'Ajuntament de Barcelona i Medalla d'Or de la Universitat de Barcelona).

Jaume Vallès i Xirau
Membre de la Institució Catalana d'Història Natural
i membre de la Societat Catalana de Biologia

Bibliografia complementària

«Obituaries. José Cuatrecasas». *Plant Talk*, núm. 6 (1996), p. 9.

CASADO, S. «José Cuatrecasas, setenta años de dedicación a la Botánica». *Quercus*, núm. 85 (1993), p. 16-18.

COMISSIÓ CATALANA DEL CINQUÈ CENTENARI DEL DESCOBRIMENT D'AMÈRICA. *200 catalans a les Amèriques. 1493-1987: Mostra del Diccionari de Catalunya i Amèrica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1988.

GARGANTA, M. de. *Pàgines olotines i notícies de naturalistes catalans*. Olot: Ajuntament d'Olot, 1984.

GONZÁLEZ BUENO, A. «Datos biográficos y bibliográficos del profesor José Cuatrecasas Arumí». *Lazaroo*, núm. 5 (1983), p. 11-24.

JORDI, R. «Cien años de vida farmacéutica barcelonesa (1830-1939)», 9. *Circular Farmacèutica*, núm. 267 (1980), p. 250-268.